

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Andrus Ostrov

RK090

SISEKAITSEAKADEEMIA PÄÄSTEKOLLEDŽI VÕIMEKUS
PIKAAJALISTELE PÄÄSTETÖÖDELE REAGEERIMISEL

Lõputöö

Juhendaja:

Leonid Pahhutši, MA

Tallinn 2013

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Päästekolledž	Kuu ja aasta: Mai 2013
Töö pealkiri: Sisekaitseakadeemia Päästekolledži võimekus pikaajalistele päästetöödele reageerimisel	
Töö pealkiri võõrkeeles: Capability of the Public Service Academy Rescue College for long-term rescue-operations engagement	
Töö autor: Andrus Ostrov	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte: Antud lõputöö on kirjutatud teemal „Päästekolledži võimekus pikaajalistele päästetöödele reageerimisel“. Töö põhiosa on kirjutatud 36 leheküljel, töös on kokku 8 joonist, 2 tabelit ja 6 lisa. Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles.</p> <p>Riigi kohus on kaitsta inimest olenemata õnnetuse suurusest. Päästekeskused võivad pikaajaliste päästetööde korral vajada päästealaste teadmiste ja oskustega abijõudu. Seega on oluline, et olukorras, kus päästekeskuste ressursid on suhteliselt piiratud, tuleb välja pakkuda lahendusi leidmaks kasutamata päästealaste teadmistega ressursi. Oluline on, et päästeressursi kaasamine päästesündmusele toimuks võimalikult kiiresti ja kaasatavad oleksid teadlikud päästetööde eripäradest. Antud lõputöö autor leiab, et Päästekolledž on üks kasutamata reserv, kelle õpilaskond omab vajalikke teadmisi päästetöödest.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on saada teada, milline on Päästekolledži perspektiiv kaasamisel päästesündmusele ning selgitada välja Päästekolledži võimalus ja võimekus reageerimisel pikaajalistele päästetöödele. Eesmärgini jõudmiseks uuris antud lõputöö autor Eesti siseriiklikku seadusandlust ning eesti ja võõrkeelset erialast kirjandust. Autor viis läbi uuringut mõjutavaid tegureid käsitleva analüüsi uurides sihtrühmalt nende teadmisi ja taht osalemaks pikaajalistel päästetöödel. Uurimismeetodina kasutas autor kvalitatiivset uurimismeetodit. Andmete kogumiseks küsitles autor ekspertintervjuude raames erinevate päästepiirkondade operatiivkorrapidajaid ja valmisoleku büroo päästepealikku.</p> <p>Läbiviidud uuringu ja ankeetküsitluse tulemusel suutis autor anda hinnangu päästekolledži kadettide kaasamiseks pikaajalistele päästesündmustele ning ka puuduseid, mis autori arvates antud protsessi võivad takistada. Puuduste likvideerimise eesmärgiks tegi autor ettepanekuid Päästekolledži kiiremaks ja efektiivsemaks kaasamiseks pikaajalistele päästetöödele.</p>	
Võtmesõnad: Päästekolledž, pikaajaline päästetöö, kaasamine	
Võõrkeelsed võtmesõnad: Rescue College, long-term rescue work, involvement	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Margus Möldri	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Leonid Pahhutši	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
LÜHENDITE LOETELU JA MÕISTED	5
SISSEJUHATUS.....	7
1. ÜLEVAADE PIKAAJALISTEST PÄÄSTETÖÖDEST JA PÄÄSTEKOLLEDŽIST.....	9
1.1. Ülevaade pikaajaliste päästesündmuste spetsiifikast	9
1.2. Ülevaade Eestis ja välisriikides toimunud pikaajalistest päästesündmustest.....	10
1.3. Ülevaade Päästekolledži tehnika- ja kadettide valmidusest.....	11
2. RAKENDUSMUDEL PÄÄSTEKOLLEDŽI KAASAMISEL	14
2.1. Ülevaade pikaajalistele päästesündmustele reageerimise reglementeerivast seadusandlusest	14
2.2. Päästekolledži ressurss <i>versus</i> õnnetuste liigid	16
2.3. Pikaajalistel päästetöödel osalemise mõju kadettide õppeprotsessile	17
3. PÄÄSTEKOLLEDŽI KAASAMISE UURING	20
3.1. Uuringu metodoloogia.....	20
3.2. Ankeetküsitluse analüüs ja järeldus	21
3.3. Dokumendianalüüs ja ettepanekud.....	27
KOKKUVÕTE.....	30
SUMMARY	32
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU.....	33
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	36
LISA 1. ANKEETKÜSITLUSE KÜSIMUSTIK.....	37
LISA 2. ANKEETKÜSITLUSE ALGTABELID	39
LISA 3. VÕIMALIKUD RISKIFAKTORID EESTIS	42
LISA 4. PÄÄSTEKOLLEDŽI PÄÄSTEKOOLI ISELOOMUSTUS	43

LISA 5. PÄÄSTEKOLLEDŽI PÄÄSTEKOOLI PÄÄSTJA JA PÄÄSTESPETSIALISTIDE HINDAMISE KRITEERIUMID.....	44
LISA 6. EKSPERTINTERVJUUDE ANKEET JA KOKKUVÕTE.....	45

LÜHENDITE LOETELU JA MÕISTED

HOS - Hädaolukorra seadus

Päästekolledž - Sisekaitse rakenduskõrgkooli päästeeriala õppe struktuuriüksus

SGSP (*Szkoła Główna Służby Pożarniczej*) - Poola Tehnikaülikool, mis koolitab tuletõrje ametnikke ja spetsialiste

RPR - Vabatahtlik Reservpäästerühm

KL - Kaitseliit

Ekspert - Päästetöödel osalemiseks vajaliku kvalifikatsiooniga isik

Pikaajaline päästetöö on üle 24 tunni kestev päästetöö (Ulatusliku või pikaajalise päästetöö või demineerimistöega seotud kulude hüvitamise ja tasu maksmise ulatus ja kord 09.09.2010).

Ulatuslik päästetöö on päästesündmuse lahendamine, milles Päästeametil on vajalik rakendada päästetööle täiendavalt enam kui 20 vabatahtlikku päästjat või füüsilist isikut või kus päästesündmuse lahendamiseks on vajalik kasutusele võtta tehnilisi vahendeid, mis ei kuulu Päästeametile (Ulatusliku või pikaajalise päästetöö või demineerimistöega seotud kulude hüvitamise ja tasu maksmise ulatus ja kord 09.09.2010).

Tavaolukord on sündmus, olukord, õnnetus, mille lahendamisega tegelevad selleks seadustega määratud asutused oma igapäevaste ülesannete raames (Hädaolukorra...27.02.2013).

Hädaolukord on Hädaolukorra seaduse (HOS) §2 lg 1 järgselt sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab inimeste elu ja tervist, riigi julgeolekut, elutähtsat valdkonda, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku majanduslikku kahju ning mille lahendamiseks on vajalik Vabariigi Valitsuse, valitsusasutuste ning kohalike omavalitsuste kooskõlastatud tegevus.

Loodusõnnetus on loodusjõudude tegevusest põhjustatud hävingulise toimega sündmus, sealhulgas äkilise hävingulise toimega sündmus, mis seab ohtu elu, tervise, loodus- või tootmiskeskkonna (Riiklik...16.02.2013).

Sündmuskoha juht (operatiivjuht) on operatiivjuhtimise eest vastutava ametkonna esindaja, kellele alluvad kõik sündmuskohale saabunud operatiivteenistused ja lisajõud (kaasatavad asutused) (Riiklik...16.02.2013).

Päästesündmus on Päästeseaduse (PäästeS) § 3 lg 1 järgi ootamatu olukord, mis vahetult ohustab füüsiliste või keemiliste protsesside kaudu inimese elu, tervist, vara või keskkonda tulekahju, loodusõnnetuse, plahvatuse, liiklusõnnetuse, keskkonna reostuse või muu sarnase olukorra korral.

Oht on Päästeseaduse (PäästeS) § 3 lg 2 järgi olukord, kus ilmnenud asjaoludele antava objektiivse hinnangu põhjal võib pidada piisavalt tõenäoliseks, et lähitulevikus leiab aset päästesündmus.

SISSEJUHATUS

Riigi kohus on kaitsta inimest, õnnetuse suurusel olenemata, ja olla valmis reageerima pikaajalistele päästesündmustele, mis võivad ohustada Eesti riigi julgeolekut, inimeste elu ja tervist, kahjustada oluliselt looduskeskkonda, tekitada häireid elutähtsa teenuse toimimises või tekitada ulatuslikku majanduslikku kahju (Hädaolukorra...27.02.2013). Pikaajalist päästesündmust eristab tavaolukorrast vaid suurenenud vajadus ühtse koordinatsioonitegevuse järele ning täiendavate ressursside kaasaamise vajadus (Eesti...12.03.2013). Taoliste päästesündmuste edukaks likvideerimiseks on vaja koondada võimalikult väikese aja jooksul piisav arv päästespetsialiste, päästetehnikat ja tööjõudu sündmuskohale.

Kuigi faktiliselt võib öelda, et pikaajalised päästetööd Eestis ei ole väga sagedased, ei tohi seda valdkonda sellegipoolest jätta tähelepanuta, sest sündmuse tekkides ei ole aega ega võimalusi tegeleda päästeressursi otsimisega. Päästeressurss peab olema reservis ning vajadusel (kokkulepitud) teatud aja jooksul saadaval. Lisaks võib pikaajaliste päästesündmuste toimumise ajal ilmned ka teisi väiksemaid õnnetusi, mille tõttu on raskendatud vajaliku arvu päästealaste teadmistega tööjõu koondamine limiteeritud aja jooksul õnnetuspaika ning sündmus võib eskaleeruda kaoseks.

Autor peab antud teemat oluliseks ennekõike sellepärast, et võimalike pikaajaliste päästesündmuste toimumise korral jääb algfaasis puudu päästeharidusega spetsialistidest ja lisatööjõust, mille tulemusel võib pikaajaline päästesündmus eskaleeruda. Tähelepanuta ei saa jätta fakti, et Päästeamet on viimastel aastatel otnud kaasaegset tehnikat, mille kasutamine eeldab koolitatud personali.

Antud lõputöö autor leiab, et siinkohal on Päästekolledži kadetid üks kasutamata reservidest, omades vajalikke teadmisi, keda saab kaasata pikaajalistele päästetöödele nagu metsatulekahjud, üleujutused, õlireostuse korjetööd. Eesmärgiks on selgitada välja Päästekolledži valmisolek pikaajalisteks päästesündmusteks ja teha kokkuvõtte ning esitada ettepanekuid, mis aitavad leevendada päästeressursi vähesust pikaajalistel päästesündmustel.

Eesmärgi saavutamiseks on autor püstitanud järgmised uurimusküsimused:

- selgitada välja, milline on Päästekolledži kadettide valmisolek reageerimiseks pikaajalistele päästetöödele;
- selgitada välja, milline on Päästekolledži tehniline valmisolek pikaajalistele päästetöödele;
- uurida, milliste muudatuste tegemine on õppekorralduses/õppekavas põhjendatud Päästekolledži kadettide reageerimisvõimekuse tõhustamiseks.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist, millest esimeses peatükis annab autor ülevaate Päästekolledžist, pikaajaliste päästesündmuste spetsiifikast. Teises peatükis annab autor ülevaate pikaajalistele päästetöödele reageerimise seadusandlusest, Päästekolledži ressurssidest ning sellele tulenevast mõjust õppeprotsessile. Kolmandas peatükis teeb autor ülevaate metodoloogiast ja läbiviidud uuringutest koos analüüsiga ning pakub omapoolseid ettepanekuid Päästekolledži kaasamiseks pikaajalistele päästetöödele.

Arvestades eelnevat, püüab autor antud lõputöö käigus leida tõestust hüpoteesile:

Päästekolledži kadetid on võimelised, koostöös kutseliste päästjatega ja vajadusel iseseisvalt, tegutsema pikaajalistel päästetöödel.

Antud lõputöö kirjutamisel tugineb autor Eesti siseriiklikele seadustele ja määrustele. Lisaks kasutab autor eesti- ja võõrkeelset erialast kirjandust, Päästeameti ning Päästekolledži koostatud statistilisi andmeid ning omapoolset läbiviidavat uuringut.

1. ÜLEVAADE PIKAAJALISTEST PÄÄSTETÖÖDEST JA PÄÄSTEKOLLEDŽIST

1.1. Ülevaade pikaajaliste päästesündmuste spetsiifikast

Pikaajalistel päästetöödel on vaja eesmärkide saavutamiseks inimeste organiseeritud koostööd. Allpool teeb autor valikulise loetelu sündmustest, mis klassifitseerub pikaajaliste päästetööde alla ning millistele võib ja saab kaasata Päästekolledži kadette. Selle raames kirjeldab autor pikaajaliste päästetööde spetsiifikat ja iseärasusi. Taoliste sündmuste liikideks on antud uurimistöö kontekstis näiteks suuremat päästeressurssi ja ajakulu nõudvad metsatulekahjud, rabapõlengud, naftareostuse korjetööd, tormikahjustused, üleujutused jne.

Metsatulekahju ehk metsapõlemine on tulekahju liik, mis tekib ja levib taimestiku, selle jäänuste ning maapinnal lasuva turba- või kõdukihi põlemise teel. Tinglikult loetakse seega metsatulekahjuks ka põlengud heinamaadel, kõrkjastikus ja rabades (Metsatulekahjud 27.02.2013).

Igal aastal toimub Eestis mitmeid rabapõlenguid. Tulenevalt turba füüsikalise-keemilistest omadustest võivad need põlengud tihti saavutada suure ulatuse ja teha loodusele palju kahju (Rabapõlengud 27.02.2013).

Naftareostuse korjetööd puhul on tegemist reostuse mehaanilise korjega merepinnalt või rannikualalt eesmärgiga taastada reostunud keskkonna reostuseelne seisund. Korjevõimekus koosneb reostuskorje platvormidest, skimmeritest ja esialgsest ladustamisest (Merekeskkonna...27.02.2013).

Kui tulekahjud välja arvata, on üleujutused ja tormikahjustused kõige tavalisemad ja laialdasemad looduskatastroofid maailmas. Eestis on toimunud mitmeid tormikahjustusi, kus suured tuuleilid on metsa langetanud sadades hektarites, suurtel paneelmajadel katuseid kergitanud. Enamasti kutsuvad üleujutusi esile tugevad ja pikaajalised vihmajärgid, mis

võivad kaasa tuua suuri kahjustusi, kuna vesi on raske ja tohutult liikuv. Üleujutuse põhiliike on kaks:

- siseveekogude üleujutused, mida põhjustab jõgede kõrge veeseis või tammide purunemine;
- mere tekitatud üleujutused, mida põhjustavad tavaliselt maavärinad või tormituuled (Üleujutused 27.02.2013).

Kõik eelnevalt välja toodud päästesündmused on pikaajalised, töö- ja ressursimahukad päästesündmused, millele reageerimata jätmine võib katta päästepiirkonna puudulikult või täiesti päästeressursita. Eelpool loetletud õnnetused liigitab autor pikaajalisteks päästesündmusteks, millele saab kaasata Päästekolledži kadette, tehnikat, varustust.

1.2. Ülevaade Eestis ja välisriikides toimunud pikaajalistest päästesündmustest

Pikaajalised päästetööd on olukorrad, kus abivajadus ületab parajasti olemasolevaid võimalusi ning inimeste päästmiseks tekkinud olukorra leevendamiseks ja eelneva säilitamiseks on vaja kasutusele võtta tavaolukorrast suuremas koguses tehnikat, päästevarustust ja inimesi. Päästetöödele saab rakendada inimesi, kes saavad aru mis on toimunud ja juhtunud, kes peavad vastu keerulisele (ka psühholoogilisele) olukorrale ning kes oskavad antud olukorras mõista ja täita neile antud ülesandeid. Seega leiab autor, et pikaajalistele päästetöödele saab kaasata selliseid inimesi, kes suudavad psüühiliselt ja füüsiliselt vastu pidada keerulistes tingimustes.

Eestis toimunud suuremad õnnetused:

- 1992.a, 1997.a, 2008.a pikaajalised metsatulekahjud Vihterpalus;
- 1996.a, 2007.a pikaajaline turbapõleng Oru turbarabas;
- 2005.a jaanuaritorm Pärnus;
- 2010.a lumetorm Padaorus.

1997.aasta Vihterpalu metsatulekahjul põles 550 hektarit rabametsa ning kustutustööst võttis osa üle 700 inimese. 2008.aasta Vihterpalu metsatulekahjul lõõmas tuli umbes 850 hektaril ja aktiivne põlengu ala oli umbes 250 hektaril. Kustutustööst võttis osa inimesi Eestimaa Looduse fondist, Riigimetsa Majandamise Keskusest, Kaitseliidust ning mitmed vabatahtlikud.

1996.aasta Oru turbavälja põleng. Seni Eesti suurima turbavälja põlengu üldpindala oli ligikaudu 200 hektarit, kustutustööst võttis osa umbes 150 meest ning päästetööd kestsid kahe nädala jagu. Oru turbavälja kustutasid Kose-, Jõhvi- ja Luunja päästekompaniid, Tartu linna ja Viljandimaa- ja Pärnumaa päästeteenistused Ida-Virumaa kõik päästeüksused, Metsaamet, riigikaitseakadeemia päästekolledž, Päästekolledži päästekool, AS Oru töötajad ning Harju-Risti tuletõrjekomando. Päästekomandode valve oli tagatud graafiku alusel ja sündmusele kaasatavad päästjad olid välja kutsutud puhke ajast.

2005.aasta jaanuarikuu tormikahjustused Eestis, tuul kuni 31 m/s. Kõige rohkem said kannatada rannikualad Pärnus ja Haapsalus. Lisaks Päästeametile ja päästeasutustele tegeles tormikahjustuste likvideerimisega Piirivalve, Politsei, Kaitseliit, Kaitsevägi, Eesti Energia, Maanteeamet, Punane Rist, Eesti Päästemeeskond ja vabatahtlikud.

Maailmas toimub pidevalt mitmeid pikaajalisi päästetöid vajavaid sündmusi:

- 2004.aasta märts Moskva kesklinna suurpõleng, tulekahju kustutas üle 60 tuletõrjeüksuse;
- 2010.aasta septembris olid suured üleujutused Sloveenias, Horvaatias ja Tšehhi vabariigis;
- 2012.aasta Põhja-Hispaania 10 000 hektari suurune metsapõleng;
- 2013.aasta jaanuar Austraalias, üle tuhande päästja võitleb maastikutulekahjudega.

Näiten saab tuua Poola, kus õpetatakse tuletõrje ja päästespetsialistiks Poola pääste kõrgkoolis SGSP (Szkoła Główna Służby Pożarniczej). Koolis saavad kadetid teoreetilisi teadmisi ning samal ajal käiakse tuletõrjujatena valves kooli juurde loodud Pääste- ja Tuletõrjekooli üksuses, kus nad kinnistavad oma teadmisi ja saavad praktilisi kogemusi. SGSP võtab osa ka tuletõrje- ja päästesündmustest üle terve Poola territooriumi (Poola...27.01.2013).

1.3. Ülevaade Päästekolledži tehnika- ja kadettide valmidusest

Antud peatükis annab autor ülevaate Päästekolledži päästekoolist, asukohaga Väike-Maarjas, sealsele päästetehnikale, päästevarustusele ja kadettide oskustele.

Käesolevas lõputöös vaatleb autor Päästekolledži ressursi, kuna neid on võimalik kaasata päästesündmustele kiiremini kui teisi vabatahtlikke asutusi (näiteks Kaitseliit). Lisaks

omandavad õpilased nimetatud õppeasutustes päästetegevuseks erialasi teadmisi ning Päästekolledži päästekool omab arvestavas koguses päästevarustust ning päästetehnikat.

Tehnika valmidus

Päästekolledži päästekoolil, mis asub Väike-Maarjas, on olemas päästetehnikast neli täielikult päästevarustusega komplekteeritud põhiauto, mis on suutelised reageerima mistahes tavasündmusele. Põhiauto on esmane sündmuskohale reageeriv päästevarustusega auto, mis on varustatud reeglina 1000 - 4000-liitrine veemahutiga ning lisaks tuletõrjevarustusele on sõidukid sageli varustatud redelite ning päästevarustusega, nagu näiteks lõikamisriistad, tõstepadjad, kaasaskantavad generaatorid ning erivarustus väikeste õli- ja muu reostuste absorbeerimiseks. Peale põhiautode on koolil keemiavõimekusega haagis, keemiasukeldumise ülikonnad (A; B; C), kokkupandav telk, loputus- ja pesukoht, lekkesulgemisvahendid, erinevate ainete neutraliseerimise vahendid, mõõteriistad ainete aurude kontsentratsiooni mõõtmiseks ja gaasilekete tuvastamise vahendid.

Vee transportimiseks on olemas erineva läbimõõduga survevoolikuid ja mootorpumpasid (kaasaskantav ujupump Niagara, kaasaskantav mootorpump Otter). Pinnaltpääste teostamiseks on koolil mootorpaat ja pinnaltpääste ülikonnad.

Päästekolledži kadettide iseloomustus

Päästekolledžis toimub igal aastal vastuvõtt kolm aastat kestvale päästeteenistuse erialale. Päästekolledži päästekoolis, toimub igal aastal vastuvõtt päästespetsialistele ja päästekorraldajatele ning päästja erialale kaks korda aastas (augustis ja jaanuaris). Päästekolledži päästekooli iseloomustus on esitatud lisas (Lisa 4). Sisekaitseakadeemia Päästekolledži päästekooli võivad kandideerida Eesti Vabariigi kodanikud, kes on omandanud keskhariduse.

Õpilaskandidaadi sobivust hinnatakse erinevatel katsetel, millel on lõpptulemuse seisukohalt erinev osakaal. Katsete osakaalu hinnatakse väärtuspunktide skaala alusel. Õpilaseks arvatakse saadud punktide põhjal koostatud pingerea alusel vastuvõtukvoodi ulatuses. Võrdse tulemuse korral on otsustavaks muud valikut mõjutavad tegurid. Päästespetsialisti erialale kandideerijale on soovituslik kolmeaastane tööstaaž päästeasutuses. Tööstaaži hulka arvatakse ka Päästekolledži päästekoolis päästja erialal õppimise aeg (Vastuvõtt päästja...27.02.2013). Päästekolledži päästekooli päästja ja päästespetsialisti hindamise kriteeriume saab näha lisas (Lisa 5).

Sisekaitseakadeemia päästekolledžisse soovijate õpivõimekuse väljaselgitamiseks arvutatakse gümnaasiumi lõputunnistuse kolme aine (emakeel, matemaatika, võõrkeel) keskmine hinne, mida arvestatakse 50 punkti skaalal. Saadud punktidest moodustub pingerida, mille alusel kandidaadid kutsutakse kutsesobivuse vestlusele. Kutsesobivuse vestlusele saamise eelduseks on vastaval erialal nõutud läveni kriteeriumite ületamine (kehalised katsed, ujumine ja eesti keele test) (Vastuvõtt 27.02.2013).

Õppetöö algab Päästekolledži päästekoolis septembris ja kestab juunini. Päästekolledži päästekoolis on välja kujunenud rutiin, et nädala sees esmaspäevast reedeni elavad õpilased ühiselamus ning on vajadusel koheselt saadaval ning nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on kadetid õppetööst vabad ja lähevad koju.

Päästekolledži osalemine pikaajalistel päästetöödel

Päästekolledži kadetid on osalenud mitmetel pikaajalistel päästetöödel. Kaasamiseks on vastava sooviga pöördunud Sisekaitseakadeemia rektori poole Päästeameti korrapidamisgrupi vastutav operatiivkorrapidaja. Sisekaitseakadeemia rektoril on õigus anda korraldusi, et Päästekolledži kadette saata appi päästesündmuste lahendamisele. Näitena võib tuua Elliste rabapõlengu kustutamise 2007.aasta suvel, Oru turbaraba põlengu kustutamise 1996.aasta sügisel. (Sisekaitseakadeemia 22.03.2013) Päästesündmusel abiks käidi Päästekolledži päästekooli bussiga. Sündmuskohal moodustati tööloigud, mida juhtisid I juhtimistasandi juhid meeskonnavanemad/rühmapealikud, kelle alluvusse kadetid ka allutati. Tööülesanneteks anti neile tulekollete kustutamine ja voolikuliinide moodustamine. Jõhvi turbaraba põlengule oldi kaasatud kahel päeval. Päästekolledži päästekooli kadettide kaasamisega kiirendati märgatavalt turbaraba kustutamist ning tänu sellele vähenes keskkonnareostus.

Päästekolledži päästekoolis õppivad kadetid saavad teadmisi päästetöö toimimise kohta ning pärast algväljaõppe testi läbimist on suutelised tegema päästetöid kohapealse juhendamiseta. Algväljaõppe test koosneb Päästeametis kasutuses oleva päästevarustuse ja päästetehnika kasutusoskuse tundmise kirjalikust testist ja praktilistest harjutustest. Seoses erinevate päästealaste teadmiste ja valmisolekuga võivad kadetid pikaajalistel päästesündmustel teha erinevaid päästetöid, ilma et tekiks komplikatsioonid.

2. RAKENDUSMUDEL PÄÄSTEKOLLEDŽI KAASAMISEL

2.1. Ülevaade pikaajalistele päästesündmustele reageerimise reglementeerivast seadusandlusest

Eesti Siseministerium liigitab kõiki õnnetussündmusi raskusastmeks: sündmus või tavasündmus, hädaolukord ja eriolukord (Eesti...12.03.2013). Olenevalt õnnetuse liigist, võib sündmus võtta sellised mõõtmed, milledele reageerivate ametkondade tavapäraest inim- ja tehnilistest ressurssidest ei piisa tagajärgede kiireks leevendamiseks ja olukorra kontrolli alla saamiseks. Sündmus võib olla oma iseloomult pikaajaline. Iga päästesündmuse eesmärgiks on tagada kiire reageerimine ja takistusteta ametkondlik koostöö ning vähendada tekkivat kahju.

Eestis reguleerivad pikaajalistel päästetöödel käitumist neli järgmist seadust:

- Päästeseadus;
- Hädaolukorra seadus;
- Eriolukorrasedus;
- Rahuaja riigikaitseadus.

Päästeseaduse (PäästeS) § 1 lg 1 sätestab päästeasutuse ülesanded, korralduse ja õigused ning päästeasutuse tegevuses vabatahtlikkuse alusel osalevate isikute õigused ja kohustused.

Hädaolukorra seaduse (HOS) § 1 lg 1 sätestab kriisireguleerimise, sealhulgas hädaolukorraks valmistumise ja hädaolukorra lahendamise ning elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamise õiguslikud alused. Käesolev seadus reguleerib ka eriolukorra väljakuulutamist, lahendamist ja lõpetamist ning Kaitseväge ja Kaitseliidu kasutamist hädaolukorra lahendamisel, päästetöö tegemisel ja turvalisuse tagamisel.

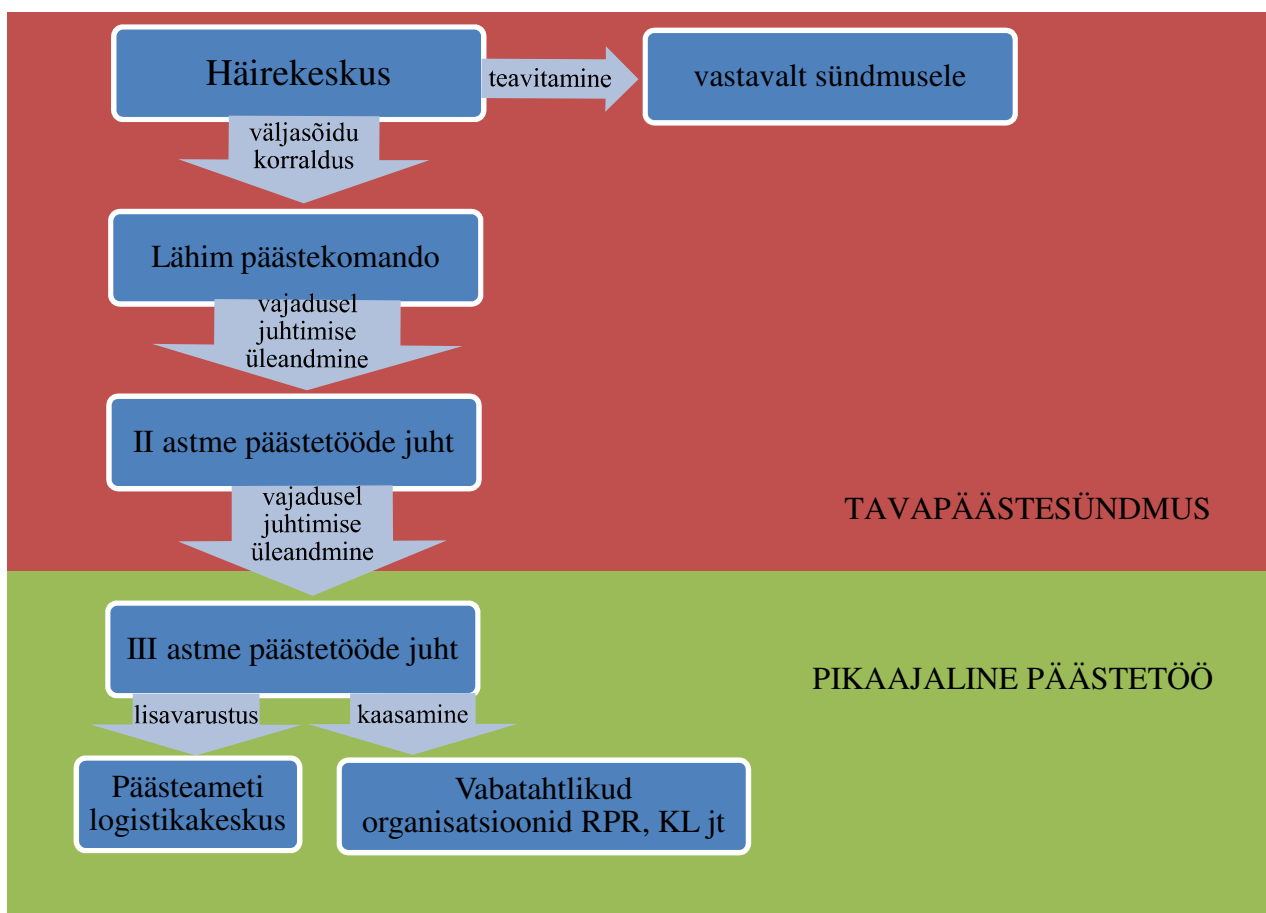
Päästeametil on õiguse kaasata pikaajalistele päästetööle Kaitseliitu või Kaitseväge. Kaitseliidu või Kaitseväge päästetööle kaasamise ning osalemise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Kaitseväge ja Kaitseliit on olnud kaasatud Lääne-Virumaal, Ida-Virumaal ja Harjumaal lumetorm Monika ajal (2010.a detsembris) operatiivteenistustel abiks oma tehnilise- ja inimressursiga päästetööde tegemisel, kadunud inimeste otsingul. Samuti osutati

operatiivteenistustele tehnilist abi (puksiir, läbipääsude tegemine) ning koostöös kohalike omavalitsustega korraldati kohalike elanike toitlustamist.

Kaitseväge on kaasatud päästetööde tegemisse ka märtsis 2010.a Ülemiste järve jäässe vajunud Poola transpordilennuki väljatõmbamisel (Hädaolukorra...27.02.2013).

Eriolukorra seaduse §1 sätestab loodusõnnetuse ja katastroofi korral ning nakkushaiguse leviku tõkestamisel vajalike abinõude rakendamise aluse, tingimused ja korra ning eriolukorda korraldavate organite pädevuse, eriolukorra ajal rakendatavad abinõud ning isikute õigused, kohustused ja vastutuse eriolukorra ajal.

Rahuaaja riigikaitse seaduse (RRKS) § 1 lg 1 sätestab riigikaitse rahuaegse korralduse. RRKS § 2 lg 1 järgi on rahuaaja riigikaitse eesmärk tagada rahva turvalisus ja põhiseaduslik kord ning säilitada Eesti riigi iseseisvus.

Joonis 1. Päästetöödele reageerimine (autori joonis)

Pikaajalistele päästetöödele reageerimisel on kindel reageerimiskord (joonis 1). Päästetöö juhil on antud õigused kaasata asutusi ning isikuid päästesündmuse lahendamisele kui see on vajalik koostöö paremaks korraldamiseks päästesündmuse lahendamisel. Metsa- ja rabapõlengud võivad kesta mitu nädalat. Selliste päästetööde korral on oluline tagada päästetööde järjepidevus.

Pikaajaliste päästesündmuste lahendamise aluseks on vastava seadusandliku baasi olemasolu, mis reglementeerib reageerijate kohustused, õigused ja volituste piire. Lisaks sisaldavad antud õigusaktid ka alamaktide koostamiseks, millega detailsemalt reglementeeritakse tegevused pikaajaliste päästetööde korral.

Päästeseaduse eesmärk on tagada toimiv riiklik ja omaalgatuslik süsteem selleks, et ennetada inimesi, vara ja keskkonda ohustavaid õnnetusi ning leevendada või kõrvaldada päästesündmuse tagajärgi. Vajadus päästeasutuse normatiivse baasi uuendamise ja kaasajastamise järele on ilmselge. Päästeseaduse eesmärkide täpsemaks teadvustamiseks on vajalik lühike tagasivaade päästeseaduse kujunemis- ja arenguloole.

2.2. Päästekolledži ressursid *versus* õnnetuste liigid

Päästekolledžis saab käesoleval ajal omandada nii kutse- kui ka kõrgharidust. Õppetöö toimub neljal erialal: rakenduskõrghariduse õppes päästeteenistuse erialal ja kutseõppes päästja, päästespetsialisti ning päästekorraldaja erialal.

Päästetöodes osalejail peab olema eriettevalmistus tööks katastroofi ja suurõnnetuste korral (Suurõnnetuse...17.02.2013). Suurem teadlikkus ja piisava arvu tööjõu koondamine limiteeritud aja jooksul sündmuskohale on pikaajaliste päästesündmuste eduka likvideerimise aluseks.

Päästekolledži päästekoolis toimub õpe kutseõppes päästja, päästespetsialisti ning -korraldaja erialal viiel päeval nädalas. Enamikul õpilastest on juba päästealased teadmised ja oskused või kes lähema kuu aja jooksul teevad algväljaõppe testi teadmiste eksami ning keda saaks edukalt kaasata päästesündmusele reageerimisel. Suuremad metsatulekahjud, õlireostuse

likvideerimine, suuremad üleujutused on üks võimalikest sündmustest, kuhu saab kadette kaasata.

Päästetööde kaasamise eesmärgid pikaajalistel päästetöödel on:

- abistada kutselisi päästjaid õnnetuse likvideerimisel;
- tagada isikkoosseisu valmisolek hädaolukorraks;
- tagada päästetehnika valmisolek hädaolukorraks;
- tagada elanikkonna teavitamine hädaolukorras ning teised päästetööde juhi korraldused suurõnnetusel.

Periood	Metsatulekahjude arv keskmiselt	Hädaolukorra määratlusele vastavate metsatulekahjude arv
20 aastat (1991- 2010)	161,3	7
10 aastat (2001- 2010)	117,2	4
5 aastat (2006- 2010)	92,4	3

Tabel 1. Metsatulekahjude analüüs (autori koostatud)

Lähtudes Keskkonnateabe Keskuse andmetest on tabelis 1 toodud metsatulekahjude keskmine arv aastas ja hädaolukorra määratlusele vastavate tulekahjude arv erinevatel perioodidel (Metsatulekahjud 18.02.2013).

2.3. Pikaajalistel päästetöödel osalemise mõju kadettide õppeprotsessile

Tartu Ülikooli poolt tehtud Eesti kõrgkoolide 2009.aasta vilistlastuuringu tulemuste järgi töötas ülikoolis õppimise kõrvalt 80% üliõpilastest, sh on arvesse võetud ka avatud ülikooli õpilased. Vilistlastuuringust on selgunud, et kõige enam töötavad tudengid õpingute ajal majanduslikel kaalutlustel. Positiivse tulemusena võib välja tuua, et õpinguteaegne töö oli enamasti õpitava erialaga seotud (Eamets et al. 2011: 3-6).

Üliõpilaste massilisel töötamisel on mitmeid põhjuseid. Esiteks on üliõpilaste vanus viimasel ajal märkimisväärselt tõusnud ja ülikooli astub ka suurel hulgal neid inimesi, kes on tööturule varasemalt juba püsivalt sisenenud. Paljud tänased üliõpilased on enne ülikooli astumist püsivalt töötanud, loonud endale pere ning võtnud laenukohustusi. Teiseks on ülikoolide

õppeprogrammid muutunud paindlikumaks, suurenenud on avatud ülikooli õppevormi osatähtsus ning ka päevase õppe puhul on suurenenud iseseisva töö osakaal õppemahus, viimane eelkõige tänu e-õppe kasvavale rakendamisele. Kolmandaks on muutunud töötamine paindlikumaks, kasvanud on aja ja kohapaindliku töötamise võimalused, töötamine on muutunud rohkem projektipõhiseks, mis võimaldab töötamist ja õppimist paremini ühitada.

Töökoormusest tulenevalt on osalise- ja täistööajaga töötavatevastajate keskmine hinne tunduvalt kõrgem nendest üliõpilastest, kes ei tööta. Kõige kõrgema keskmise hindega olid Päästekolledžis üliõpilased, kes töötavad täistööajaga ja teevad sealjuures erialast tööd. Madalaima õppeedukusega olid mittetöötavad üliõpilased. Sellest võib teha järeldused, et kool ei peaks pärssima õpingute kõrvalt erialast töötamist, sest seetõttu ei ole üliõpilaste hinded mittetöötavatest tudengitest madalamad (Kübarsepp, 2012).

Kõrgkoolis õppimine annab üliõpilastele teadmisi ja oskusi, mida on võimalik hiljem tööturul rakendada. Kuna nii õppimine kui töötamine on ajamahukad tegevused ning mõlema korral toimub teadmiste ja oskuste omandamine, siis mõlemad mõjutavad üliõpilase hilisemat edukust tööturul. Õppimise ajal töötamine ühelt poolt mõjutab üliõpilase õppeedukust, kuigi õppimine ja töötamine samaaegselt võivad teineteist toetada, siis enamasti on sellekohaste empiiriliste uuringute tulemused näidanud, et õppimise ajal töötamine mõjub negatiivselt õppeedukusele, mis avaldub madalamas keskmises hinded, pikemas õpingute lõpetamiseks kuluvast ajast ja suuremas tõenäosuses õpingud katkestada (Curtis ja Shani 2002).

Teiselt poolt annab õpingute ajal töötamine juurde töökogemust ja sotsiaalseid kontakte, mis võivad tulevast edukust tööturul suurendada (Lynch 1992). Ühelt poolt tekivad kontaktid tööandjatega. Üheks võimaluseks on, et üliõpilane jätkab tööd sama tööandja juures. Sellisel juhul ei pea ta pärast ülikooli tegelema tööotsinguga. Olulised on ka kontaktid töökaaslaste, klientide ja muude isikutega, kes võivad tulevikus olla kasulikud hilisemas karjääris. Koolituse läbimise mõjud on suuremad kui koolitus on rohkem tööülesannetega seotud (Curtis ja Shani 2002).

Viimaste aastakümnete jooksul, alates 1970.aastast on töökogemuse mõju pidevalt kasvanud, kuna töökeskkond muutub kiiremini (Olivetti 2006: 558). Viimasel ajal, eriti noorte lõpetajate hulgas, on probleemiks töökogemuse puudumine. Pärast kooli lõpetamist on raske leida tööd,

kuigi omatakse erialast haridust. Teoreetiline ja praktiline töökogemus on erinevad ning tööandjad otsivad töökogemustega inimesi.

Paljude uuringute tulemused, näiteks Brennan et al. (2005), Darmody ja Smyth (2008) on näidanud, et suurem tõenäosus kooli kõrvalt tööd teha on naissoost üliõpilastel, samuti kõrgema vanusega üliõpilastel. Samuti võib olla tegemist juba teise ringi tudengitega, kes ei loobu tööst kui omandavad haridust.

Õppimise kõrvalt töötamine võib toetada ka ülikoolis teadmiste omandamist. Seda sellisel juhul kui üliõpilase töö on õpitava erialaga seotud ning töökogemuse omandamine võimaldab ülikoolis käsitletavaid teemasid paremini mõista ja sobivasse konteksti asetada. Samuti on võimalik ülikoolis õpitud teadmisi kinnistada kasutades neid koheselt praktikas (Mägi et al. 2011: 28).

Võimalus Päästekolledži kadettidel olla kaasatud pikaajalistele päästetöödele annab parema sidususe kadettide ja kutseliste päästjate vahel, mille tulemusena paraneb päästesündmuse lahendamise efektiivsus ja edasine sissesulandumine uude töökohta.

Eestis on nimetatud teemat käsitlenud Tartu Ülikooli Pärnu kolledži üliõpilaste näitel oma bakalaureusetöös Müür (2009), kes on leidnud, et töötamine ei mõjuta negatiivselt üliõpilaste õppeedukust, mõõdetuna keskmise hinde ja ka läbikukutud eksamite arvu alusel. Põhjalikumalt on Eestis seda teemat käsitlenud Beerkens et al. (2011), kes kasutas 24 kõrgkooli õpilaste küsitluse andmeid. Tulemused näitavad, et õppimise ajal töötavatel tudengitel on enda hinnangul 5% madalam töötamise tõenäosus nominaalajaga lõpetada kui mittetöötavatel üliõpilastel. Erinevatelt teistes riikides tehtud uuringutest avaldub aga õppimise ajal töötamise negatiivne mõju alles siis kui töötatakse vähemalt 25 tundi nädalas.

3. PÄÄSTEKOLLEDŽI KAASAMISE UURING

3.1. Uuringu metodoloogia

Uuringu metodoloogia põhineb teoreetilisel lähenemisel, mis eeldab, et kõik terved ja tööjõus elanikud soovivad aidata ning olla kaasatud hädasolijate abistamisel. Antud lõputöös pöörab autor tähelepanu seadusloomele, kuidas saaks Päästekolledži kadette kaasata võimalikul parimal ja kiiremal viisil pikaajaliste päästesündmuste lahendamisele, hoidmaks ära suuremat kahju nii inimeste kui vara näol. Lähtudes eelnevast, toob autor järgnevates alapeatükkides välja erinevate uurimusmeetodite tulemused koos analüüsiga. Dokumendianalüüsiks sai autor andmeid päästeameti kodulehelt ja Riigi Teatajast.

Uuringu läbiviimiseks kasutas autor ankeetküsitlust ja dokumendianalüüsi. Ankeetküsitluse käigus uuriti kadettide tahet ja valmisolekut reageerimiseks suurematele päästesündmustele. Ankeedis kasutati peamiselt valikvastustega küsimusi, kuid vastajal oli võimalus ka ise täiendavalt vastuseid kirjutada. Küsimustik saadeti e-kirja teel Päästekolledži kadettidele. See tegi vastamise uuringus osalejale võimalikult lihtsaks ja mugavaks. Suurema uuringu osalejate arvu leidmiseks kasutas autor ka otsepöördumist. Selleks palus antud lõputöö autor Päästekolledži päästekooli kutseõpetajal anda uuringu ankeet otse kadettidele. Lõputöö eesmärgini jõudmiseks viis autor läbi ankeetküsitluse ja dokumendianalüüsi ning uuringu tulemusi töötles arvutiprogrammiga Microsoft Excel.

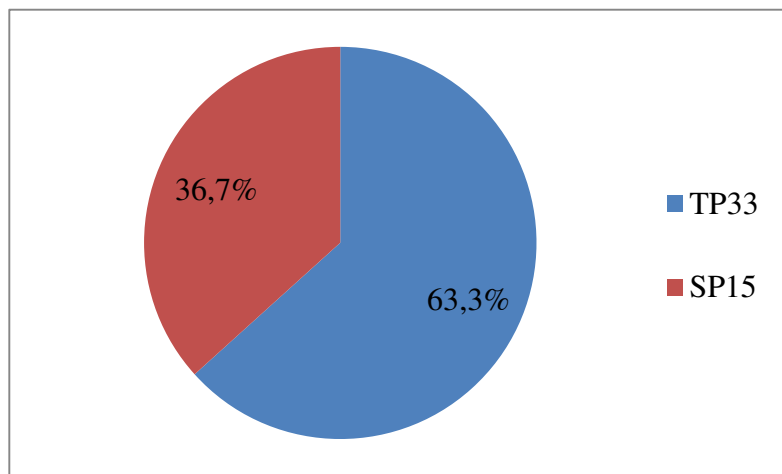
Tagastatud küsimustike vastused grupeeriti ning tehti kokkuvõtted kadettide arvamuse kohta. Vastavalt uuringu tulemile on käesolevas ülevaates kajastatud uuringu tulemused kogu uuringus osalevate Päästekolledži kadettide kohta. Uuringus osalemine oli anonüümne.

Küsitluse aluseks olev ankeet seisneb põhimõttel, kas ja kui palju on Päästekolledži kadetid huvitatud osalemisest suurõnnetustel ning kuidas see võiks mõjutada nende arvates õppetööd. Ankeetküsitlus viidi läbi ajavahemikus 20.03 - 26.03.2013.

Antud lõputöö autor toob järgnevates alapeatükkides välja erinevate uurimusmeetodite tulemused koos analüüsiga.

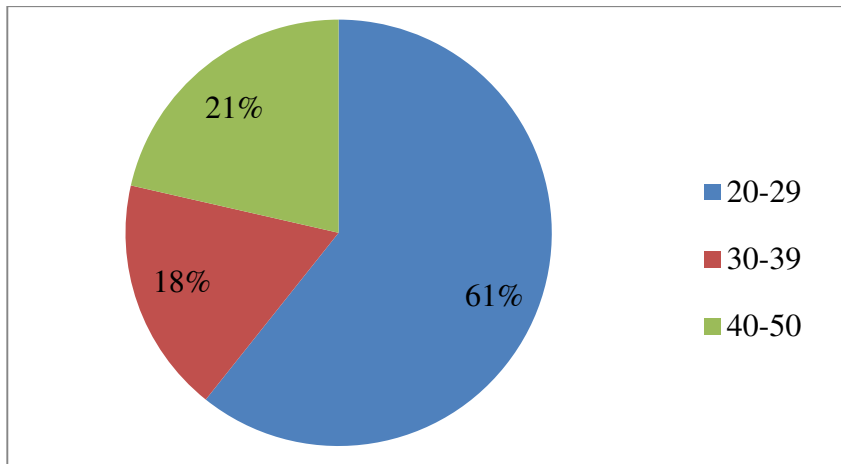
3.2. Ankeetküsitluse analüüs ja järeldus

Ankeetküsitluses uuritav andmestik koosneb 2013.aasta Päästekolledži päästekooli päästja (TP-33) ja päästjaspetsialisti (SP15) eriala kadettide vastustest ankeetküsitlusele. Antud lõputöö autor on uuringusse kaasanud Päästekolledži päästekooli kutseõppe kadetid, sest nendele on kooli poolt väljastatud päästeriietus ning nad saavad ja oskavad vajadusel kasutada päästetehnikat ja päästevarustust. Samuti on neid võimalik kõige kiiremini ja arvestatava päästeressursina mobiliseerida. Arvestades eelnevat, on antud uuringust välja jäetud Päästekolledži päästekooli rakenduskõrghariduse kadetid ja Päästekolledži päästekooli kutseõppesse kuuluvad päästekorraldajad. Antud küsitlus koosnes kuuest küsimusest, millest 2/3 küsimustest nõudis pikemat põhjendust ning kaks küsimust olid valikvastustega (Lisa 1).

Joonis 2. Küsitlusele vastanute jaotus erialade kaupa (autori koostatud)

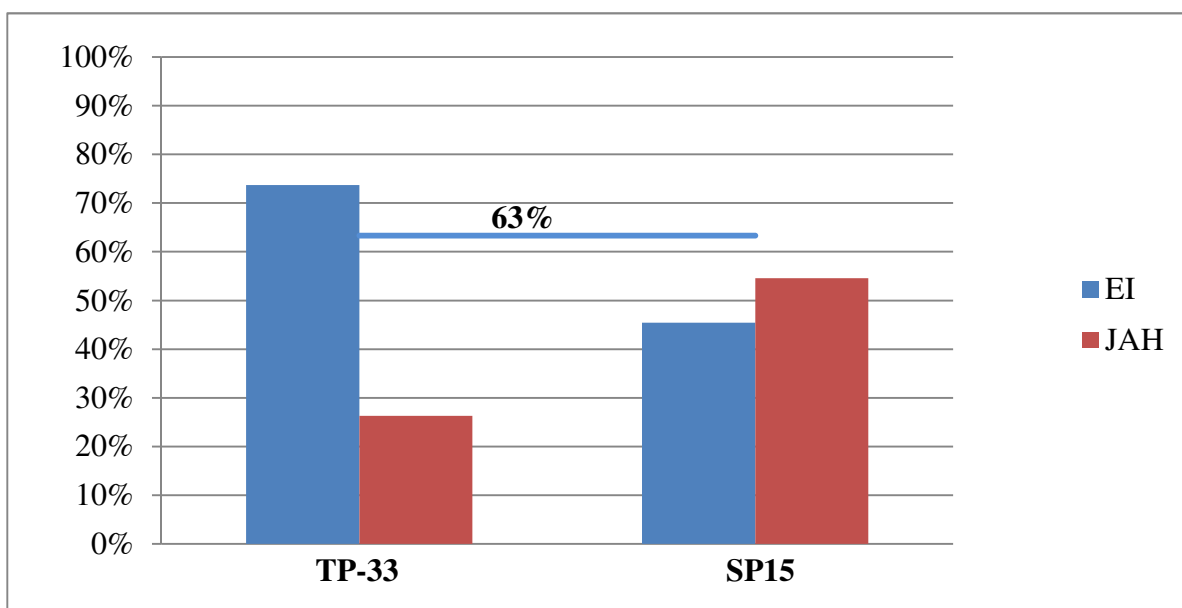
Autori poolt läbi viidud küsitlusest võttis osa kokku 30 kadetti, kellest 63,3% ehk 19 õpivad Päästekolledži päästekooli päästja erialal (TP-33). Ülejäänud vastanutest oli sama kooli päästespetsialisti eriala (SP15) kadetid. Ankeetküsitlusele vastas kokku 83,3% (Lisa 2: Tabel 1).

Joonis 3. Küsitluses osalenute vanuseline jagunemine (autori koostatud)

Joonisel 3 on välja toodud küsitlusele vastanud kadettide vanuseline jaotumine. Vastanute vanus jääb 20 ja 50 eluaasta vahele, kus 61 protsenti kogu küsitlusele vastanutest kuulub vanusevahemikku 20-29 aastat. Küsimustikule vastanud kadettidest 11 ehk 18% olid vanusevahemikus 30 kuni 50 eluaastat. Vastanute keskmine vanus on 29 aastat. Kõige vanem vastanutest (50.aastane) õpib Päästekolledži päästekooli päästjaspetsialisti erialal (SP15) ning noorim (20.aastane) sama kooli päästja erialal (TP-33) (Lisa 2: Tabel 2).

Küsitluses osalenutel uuriti, kas nende arvates pikaajalistel päästetööl osalemine segab õpinguid? Järgnev joonis kirjeldab uuringul osalenute vastuseid.

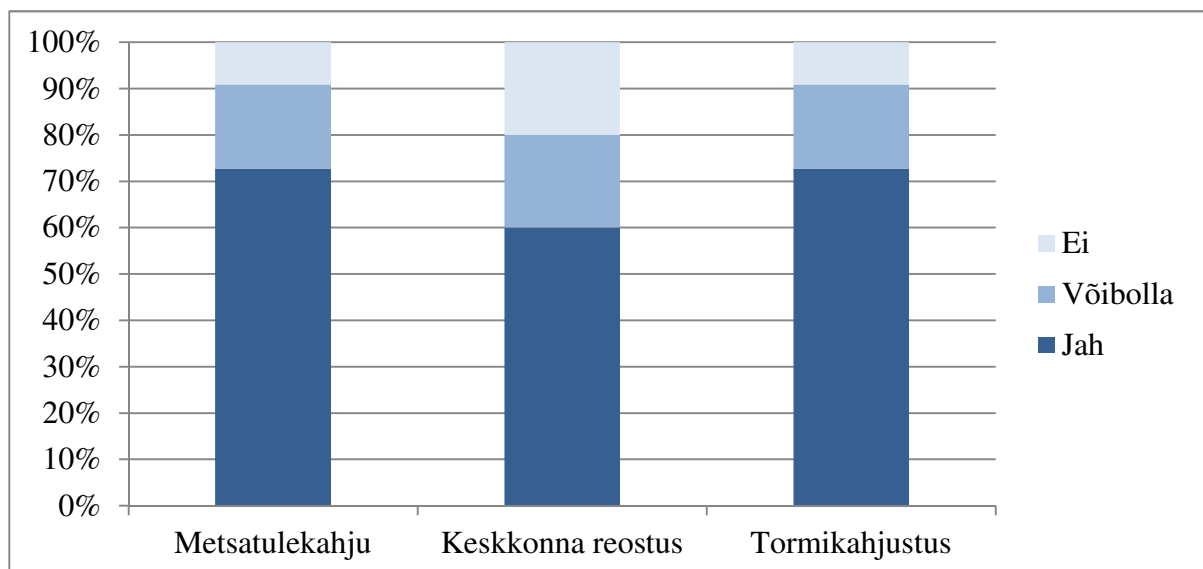

Joonis 4. Päästetööl osalemine versus õpingud (autori koostatud)

Joonisel 4 võib näha, et 63% kõikidest vastanutest leidis, et pikaajalistel päästetöödel osalemine ei sega õpinguid. Üle 70 protsendi TP-33 kadettidest vastasid antud küsimusele eitavalt, see-eest 60 protsenti SP15 vastanud kadettidest leidis, et pikaajalistel päästetöödel osalemine segab õpinguid (Lisa 2: Tabel 3). Päästespetsialisti erialal (SP15) õppivate kadettide hinnangul segab pikaajalistel päästetöödel osalemine õpinguid. Eelneva põhjuseks võib olla õppimine töö kõrvalt ning ei soovita oma koormust suurendada. Teiselt poolt saab päästja erialal.

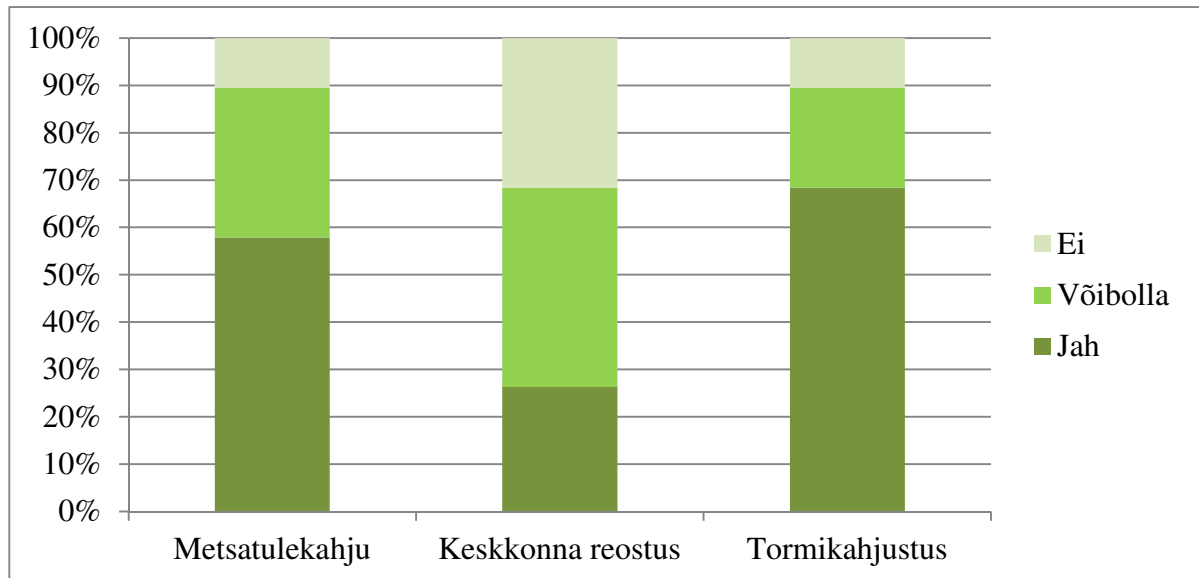
(TP-33) õppivate kadettide vastuste põhjal hinnata, et ollakse igati valmis osalema ja abistama pikaajalistel päästetöödel ning see ei sega õpinguid, vaid pigem aitab neid paremini omandada. Paljud küsitluses osalenud leidsid, et pikaajalistel päästetöödel osalemine annab praktilisi kogemusi juurde. Negatiivse poole pealt toodi välja, et õppeaine õppimine võib jääda liiga pinnapealseks või isegi puudulikuks, eriti kui päästetööd toimuvad koolitundide arvelt.

Lisaks uuriti, kui õppetöö käigus pakutakse neile osalemist pikaajalistel päästetöödel, siis milline võiks olla nende otsus metsatulekahju, keskkonnalase iseloomuga õnnetuse või tormikahjustuse/üleujutuse korral?

Joonis 5. Eriala SP15 vastused erinevates operatsioonides osalemise kohta (autori koostatud)

SP15 kadetidest üle 70 protsendi vastanutest oli nõus osalema metsatulekahjudel ja tormikahjustuste/üleujutuste korral. Üle poole olid valmis ka keskkonnavalase iseloomuga õnnetustes abistama.

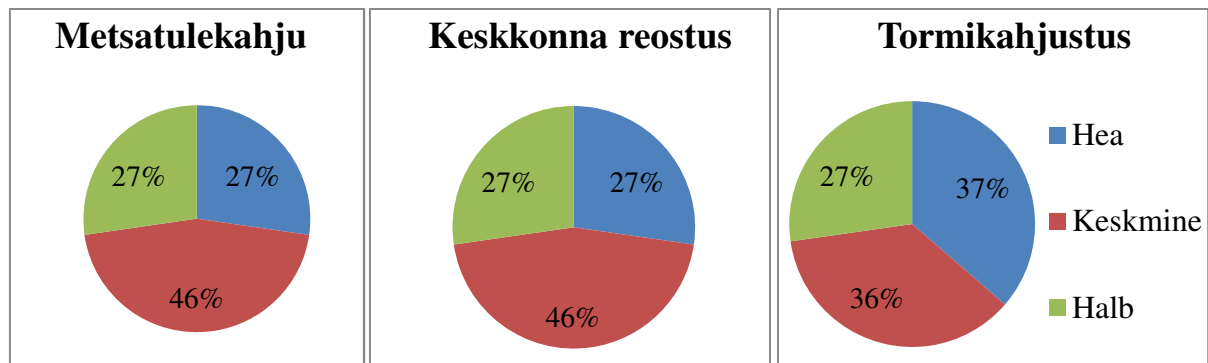
Joonis 6. Eriala TP-33 vastused erinevates operatsioonides osalemise kohta

Eriala TP-33 kadettide nõustumise osakaal oli pikaajaliste päästetööde osalemisel väiksem. Ligi 60 protsenti vastanutest oli nõus osalema metsatulekahjude korral, veidi alla 70 protsenti tormikahjustustel/üleujutustel ning keskkonnavalase iseloomuga õnnetuse korral vaid 26 protsenti vastanutest (Lisa 2: Tabel 4). Keskkonna-alasel päästetööl osaleda soovijate osakaal on märgatavalt väiksem kui teiste päästetööde puhul. Selle põhjuseks võib olla kadettide vähene teadlikkus ning kogemuste puudumine.

Lisaks uuriti kadettidelt, kas nad on varem osalenud mõnedel pikaajalistel päästetöödel?

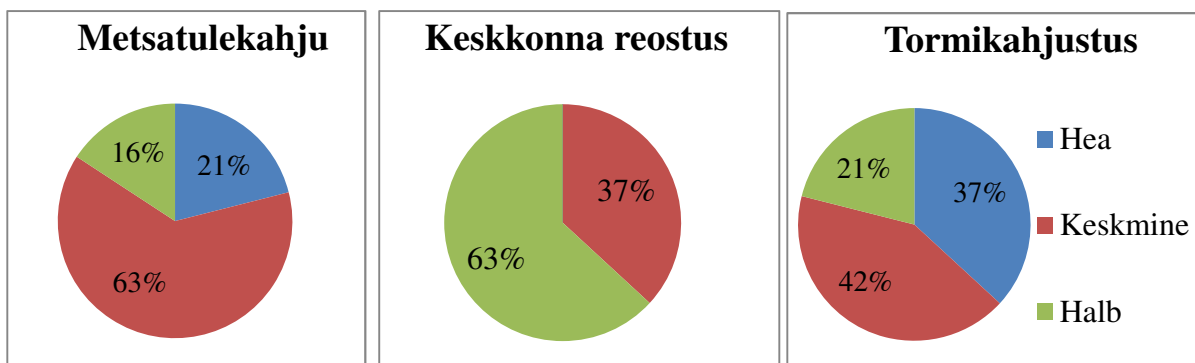
Küsitlusest kuus inimest ehk 20 protsenti olid osalenud pikaajalistel päästetöödel. SP15 eriala kadetidest oli 36,4 protsenti küsimustikule vastanutest osalenud pikaajalistel päästetöödel, TP-33 puhul oli vastav protsents 10,5. Enamik päästetöödest olid metsa- või rabapõlengud, kuid leidis ka õlireostusel ja otsingutöödel vee all osalenud küsitluid. Kaks küsitlusele vastanud kadetti on meeskonna vanema rollis ülejäänud tegutsevad päästjana (Lisa 2: Tabel 5).

Kuidas hindavad Päästekolledži päästekooli kadetid enda päästealast teadlikkust osalemaks pikaajalistel päästetöödel?

Joonis 7. Eriala SP15 kadettide teadlikkus pikaajalistel päästetöödel osalemisel

Erialal SP15 vastanutest 46 protsenti hindavad metsatulekahjude ja keskkonna reostuse alaste teadmiste osa keskmiseks. 27 protsenti tudengitest hindab oma vastavaid teadmise heaks ning sama suur protsent kadetidest halvaks. Tormikahjustuste teadlikkus on 36 ja 37 protsendil kadetidest keskmine ja hea. 27 protsenti eriala SP15 kadetidest hindab oma teadmisi halvaks.

Joonis 8. Eriala TP-33 kadettide teadlikkus pikaajalistel päästetöödel osalemisel

TP-33 eriala kadetidest 63% hindavad oma teadlikkust metsatulekahjude osas keskmiseks. Hea hinnangu on andnud 21% ning oma teadmisi metsatulekahjude osas on halvaks pidanud 16% kadetidest. Keskkonna reostuse hinnangud jagunesid keskmise ning halva vahel. Mitte ükski TP-33 eriala kadett ei hinnanud oma teadmisi keskmisest kõrgemaks. 37% vastanutest hindas oma teadmisi keskkonna reostuse osas keskmiseks ning ülejäänud 67% halvaks. Eelpool kirjeldatu selgitab, miks TP-33 kadetid ei ole valmis osalema keskkonnareostuse

alastel pikaajalistel päästetöödel. Tormikahjustuste koha pealt pidasid eriala TP-33 kadetid oma teadmisi keskmiseks, protsentuaalselt jagunesid enamike vastanute variandid suhteliselt ühtlaselt, kaldudes pigem paremuse poole (Lisa 2: Tabel 6)

Järgmisena uuris autor, kas kadetid oleksid valmis vajadusel iseseisvale õppetööle, peale osalemist pikaajalistel päästetöödel?

Antud küsimuse juures jagunesid vastusevariandid 16/11 „jah“ kasuks, järelkult paljud kadetid on nõus oma vaba aega koolitööde jaoks ohverdama, et päästetöödel osaleda. Päästekolledži päästekooli mõlema eriala kadetidest üle 52 protsendi oli nõus vajadusel iseseisvalt koolitööd tegema, peale osalemist pikaajalistel päästetöödel (Lisa 2: Tabel 7). Positiivse poole pealt toodi esile soovi omandada kogemusi ja end täiendada. Otsuse langetamisel on määravaks koolitööde mahukus ja materjalide kättesaadavus. Leiti, et õpitakse iseendale ja praktika annab rohkem kogemusi ning koolis suurem osa tööst käivadki iseseisvalt. Peamisteks äraütlemise põhjusteks olid materjalirohkus või organismi kurnatus, väsimus.

Viimasena uuriti, mida kadettide arvates peaks muutma kehtestatud õppekavas selleks, et neid paremini valmistada osalemaks pikaajalistel päästetöödel?

63,3 protsenti vastanud Päästekolledži kadetidest leidis, et õppekavas ei peaks midagi muutma. (Lisa 2: Tabel 8).

Selleks, et selgitada välja, kas Päästekolledži kadettide ettevalmistus ja reageerimise kord pikaajalistele päästesündmustele on piisav ja selge, või on vaja midagi täiendavalt reguleerida, viis autor täiendavalt läbi kvalitatiivse uurimismeetodi. Andmete kogumiseks teostas autor ekspertintervjuud erinevate päästepiirkondade operatiivkorrapidajatega ja valmisoleku büroo päästepealikuga (kokku neli intervjuueeritavat). Ekspertintervjuudel osalenud leidsid, et Päästekolledži kadettide rakendamine pikaajalistele päästetöödele on kindlasti vajalik. Päästereservi prognoosimisel tuleks lähtuda sündmuse eripärast ning reservrühma minimaalne suurus oleks 10 inimest. Samuti olid vastanud ühte meelt, et Päästekolledži kadette saab rakendada pikaajalistele päästetöödele nagu üleujutused, metsa- ja rabatulekahjud ning pinnasereostused (näiteks õlireostus). Pikaajalistel päästetöödel osalevatelt kadetidelt oodatakse vähemalt algväljaõppe olemasolu ning valmisolekut peamiselt füüsiliseks tööks. Intervjuueeritavad arvasid, et Päästekolledži päästereserv peaks olema valmis pikaajalistele päästesündmustele reageerima nädala sees 1-2 tunni ning

nädalavahetustel 24 tunni jooksul. Ekspertidel puudusid tööalased alluvussuhted Päästekolledži kadettidega, kuid on tehtud omavahel koostööd päästetöödel. Ekspertintervjuu ankeet ja kokkuvõte on kättesaadav antud lõputöö lisa (Lisa 6). Intervjueerimisel kasutati helisalvestamist ning kogutud materjalid on kättesaadavad autori arhiivist.

3.3. Dokumendianalüüs ja ettepanekud

Dokumendianalüüsina kasutab autor siseministeeriumi kodulehel olevat 2011.aasta hädaolukorra seaduse analüüsidokumenti. (Hädaolukordade. 28.01.2013) Autor koostas antud dokumendi alusel maatrikstabeli (Tabel 2) võimalikest pikaajalistest päästetööde sündmustest, vastavalt riski suurustele, mis kajastavad peamisi päästesündmusi, kuhu saab kaasata Päästekolledži varustust, tehnikat ja inimressurssi.

	Pikaajaliste päästetööde Mõjutüübid			
	Ilmakaajustused	Reostus	Õhusaaste	Kannatanud
Madal	Erakordselt külm/kuum ilm			
Keskmine risk				Suuremahuline tulekahju, mille tagajärjel saab vigastada või vajab evakueerimist palju inimesi
Kõrge risk	1.Üleujutus tiheasustusega piirkonnas 2.Torm	Ulatuslik keskkonnareostus	Ulatuslik metsa- ja maastikutulekahju	Massiline mürgitus
Väga kõrge		Ulatuslik rannikureostus (õli, nafta)		

Tabel 2. Pikaajaliste päästesündmuste maatriks

Allikas: 2011.aasta hädaolukordade riskianalüüside kokkuvõte (28.01.2013)

Tabelis 2 on toodud sündmused, mis vajavad tavaolukorrast rohkem ressursi. Tavaolukorrast suurema ressursi puudumine muudab sündmuse läbiviimise aeglasemaks ja raskemaks ning suurendavad riske elule, tervisele ja varale. Tabeli koostamisel käsitles autor neid pikaajalisi päästesündmusi, millistele saab autori arvates kaasata Päästekolledži tehnikat, varustust ja kadette. Autor pani tabelisse päästesündmused, millele avaldasid mõju ilmakahjustused, reostus, õhusaaste ning sündmused, mille märksõnaks on kannatanud.

Antud tabel näitab, et pikaajalised päästesündmused on erineva riski suurusega. Nagu tabelist selgub, on erakordselt kuum/külm ilm madala riskiga ja üleujutus tiheda asustusega piirkonnas ning torm kõrge riskiga. Suuremahuline tulekahju on keskmise riskiga. Massiline mürgitus, ulatuslik keskkonnareostus ning metsa- ja maastikutulekahju on kõrge riskiga. Ning kõige suurema mõjuga on ulatuslik rannikureostus.

Tabelit 2 uurides saab välja tuua seoseid. Esiteks, mõned hädaolukorrad võivad omavahel kattuda ning juhtuda üheaegselt. Näiteks erakordselt külm ilm ja torm või ulatuslik metsa ja maastiku tulekahju ja paljude kannatanute või suure looduskeskkonnakahjuga õnnetus rongiga, mis veab ohtlikke aineid. Need hädaolukorrad on erineva riskiga, see tähendab et juhtumise tõenäosus ja tagajärjed on erinevad. Kui aset leiavad kaks hädaolukorda kõige kõrgema riskikategooriast, siis tagajärjed võivad olla katastroofilised ning hädaolukorra lahendamiseks vajalik ressurss võib olla väga suur.

Arvestades, et pikaajaliste päästetööde lokaliseerimise ja likvideerimise võimekuse areng on suunatud alalise valmiduse arendamisele, on antud lõputöö autor veendunud, et Päästekolledži operatiivreservi arvamine võimaldab suurema päästeressursiga organiseeritult reageerida pikaajalistele päästesündmustele ja läbi selle leevendada märgatavalt päästesündmustega tekitavat kahju nii keskkonnale, varale kui inimestele.

Lähtudes eelnevalt kirjeldatud teooriate ja analüüside kokkuvõtetest, teeb lõputöö autor järgmised ettepanekud Päästekolledži päästeressursi kiiremaks ja efektiivsemaks kaasamiseks pikaajalistele päästetöödele:

- tagada Päästekolledži päästekoolis künneliikmelise päästemeeskonna operatiivne valmisolek reageerimisajaga kaks tundi töönädala sees ning 24 tundi nädalavahetustel ja riiklikel pühadel;

- registreerida igapäevaselt Päästekolledži päästekooli päästemeeskonna operatiivse valmisoleku süsteemis (OVA) ning siduda selle ressursi väljasõiduplaaniga tagades vastavalt vajadusele Päästekolledži päästekooli päästemeeskonna kiirema reageerimise päästesündmusele;
- täiendada operatiivinfo edastamise korda Päästekolledži automaatse teavitamise sidumisega SMS-i teel. Sündmuse registreerimisel Häirekeskuse SOS programm saadab automaatse teavitamise, vastavalt eelnevatele määrangutele, automaatselt Päästekolledži teadmisyajadustega teenistujatele.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö eesmärgiks oli selgitada välja Päästekolledži kadettide ja tehnika valmisolek reageerimaks pikaajalistele päästetöödele. Samuti soovis autor uurida, kas ja milliseid muudatusi peab tegema õppekorralduses või õppekavas, et Päästekolledži kadettide reageerimisvõimekust tõhustada.

Lõputöös on autor eesmärgi saavutamiseks püstitanud kolm uurimisküsimust, koostanud ning viinud läbi empiirilise uuringu. Uuring keskendus Päästekolledži kadettide pikaajalistele päästetöödele kaasamise valmisoleku ning varasema töökogemuse analüüsile ning kadettide endi hinnangutele osalemaks pikaajalistel päästetöödel. Lisaks viis autor läbi Päästekolledžiga seonduvate dokumentide sisuanalüüsi, ankeetküsitluse Päästekolledži kadettidega ja ekspertintervjuud päästepiirkondade operatiivkorrapidajate ning valmisoleku büroo päästepealikuga.

Esimeseks uurimisküsimuseks, millele autor oma töös otsis vastust, oli välja selgitada Päästekolledži kadettide valmisolek reageerimiseks pikaajalistele päästetöödele. Teostatud uuring näitas, et vajadus Päästekolledži päästemeeskonna järele on olemas ning kaasata saab kadette, kellel on eelnev töökogemus ja vastavad Päästja I kutsestandardile või selle puudumisel pärast algväljaõppe läbimist.

Teiseks uuris autor Päästekolledži tehnilist valmisolekut pikaajalisteks päästetöödeks. Ekspertintervjuudest selgus, et vajadus Päästekolledži tehnika järele on minimaalne. Suuremat tähtsust omas ekspertide arvates teadmine, et Päästekolledžil on olemas erinevat päästetehnikat ja päästevarustust ning mille alusel kadetid omandavad päästealaseid oskusi ja teadmisi.

Kolmandaks uurimisküsimuseks oli tuvastada, kas ja milliste muudatuste tegemine õppekorralduses/õppekavas on põhjendatud Päästekolledži kadettide reageerimisvõimekuse tõhustamiseks. Teostatud uuring näitas, et kadetid peale algväljaõppe läbimist saavad aru

erialastest terminitest ning oskavad kasutada päästetehnikat ja päästevarustust sellisel määral, et võivad osaleda pikaajalistel päästetöödel. Päästekolledži kadettide seas läbiviidud ankeetküsitlusest selgus, et kadetid (63,3 protsenti vastanutest) on õppekorralduse ja õppekavaga rahul. Arvestades eelnevat, leidis autor, et õppekavas ei peaks midagi muutma.

Uuringutulemusena selgus, et kadetid on valmis osalema pikaajalistel päästetöödel. Positiivse poole pealt toodi ka esile soovi omandada kogemusi ja end täiendada läbi praktiliste tööde. Samuti leiti, et praktika annab rohkem kogemusi.

Lõputöös püstitatud hüpotees, mille kohaselt kadetid on võimelised, koostöös kutseliste päästjatega ja vajadusel iseseisvalt, tegutsema pikaajalistel päästetöödel leidis autori arvates kinnitust, kuna küsitlusest ja intervjuudest selgus, et nende kaasamist peeti vajalikuks just tänu nende päästealaste teadmiste ja oskuste pärast.

Päästekolledži kadetid võivad olla abiks suuremate metsapõlengute, üleujutuste ning õlireostuste likvideerimisel. Kindlasti peab päästekolledži kadett vastama teatud kriteeriumitele ja nõuetele. Niisiis pakub autor oma lõputöös läbi Päästekolledži abi päästekomandodele, kes vajavad lisaressurssi pikaajaliste päästesündmuse kiiremaks, efektiivsemaks ja säästlikumaks lahendamiseks. Päästekolledži kaasabil on hea võimalus saavutada kogenenud inimestega päästesündmuse lahendamise eesmärgid, arvestades inimeste kompetentsi ning ajafaktorit. Järelikult saab öelda, et Päästekolledži kaasamine tagab pikaajalistele päästetöödele kiire reageerimise, mis omakorda leevendab märgatavalt õnnetusest tulenevaid kahjusid.

Tulevikus soovitab autor samalaadsete uuringute jätkamist, kaasates uuringusse rohkem kadette ning kindlasti ka vilistlasi, õppejõude ja Päästeameti juhtivaid ametnikke.

SUMMARY

The diploma thesis has been written about „Capability of the Public Service Academy Rescue College for long-term rescue-operations engagement“. The main part of the thesis consists of 36 pages, it has a total of 8 diagrams, 2 charts and 6 extras. The thesis has been written in Estonian and the foreign summary in English.

It is a Nations duty to protect its citizens regardless of the gravity of a disaster. During long-term rescue-operations Rescue centers might need help from helpers with rescue related know-how and skills. Therefore it is important that in a situation where Rescue centers resources are relatively limited, solutions are offered to find unused resources with rescue related know-how. It is important that the rescue resources would be engaged to the rescue operations as fast as possible and the involved party would have knowledge regarding rescue operation specifics. The author of this thesis finds that the Rescue School is an unused resources of which recruits have the needed know-how about rescue operations.

The goal of the thesis was to find out the perspective of engaging the Rescue School to the long-term rescue-operations and to ascertain the Rescue School possibility and capability reacting to long-term rescue-operations. To achieve this goal the author of the thesis examined Estonian national legislation, Estonian and foreign professional literature. The author conducted a study about the variables influencing the analyzes of the focus groups know-how and interest to engage in long-term rescue-operations. As the method of the study the author used qualitative research method. To collect data the author conducted expert interviews with different rescue area commanding officers.

As a result of the conducted study and questionnaire the author was able to give an opinion about the Rescue School engagement in long-term rescue-operations and point out flaws which could hinder the process. To eliminate these flaws the author has made suggestions for faster and more efficient engagement of the Rescue School to the long-term rescue-operations.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Curtis, S., Shani, N. The Effect of Taking Paid Employment during Term-Time on Student's Academic Studies. – Journal of Further and Higher Education, 2002, Vol 26, No. 2, pp. 131-138

Eamets, R., Krillo, K., Themmas, A. Eesti Kõrgkoolide 2009. Aasta Vilistlaste Uuring. – Sihtasutus Archimedes, 2011, 108 lk

Eesti kriisireguleerimise süsteemist. Siseministeeriumi koduleheküljelt
www.siseministeerium.ee/18014/ välja otsitud 12.03.2013

Eesti Sisekaitseakadeemia. Eesti Kvaliteediühingu koduleheküljelt
www.eaq.ee/sites/default/files/lisad/microsoft_word_-_inno_osalejate_konkursijargne_tutvustus_eku_kodulehele_0.pdf välja otsitud 17.02.2013

Eriolukorra seadus 10.01.1996, jõustunud 16.02.1996 – RT I 1996, 8, 164

Hädaolukordade riskianalüüside kokkuvõte. Siseministeeriumi koduleheküljelt
www.siseministeerium.ee/public/HO_RA_2011nov.pdf välja otsitud 28.01.2013

Hädaolukorra seadus 15.06.2009, jõustunud 24.07.2009 - RT I 2009, 39, 262

Hädaolukorra seaduse analüüs. Siseministeeriumi koduleheküljelt
www.siseministeerium.ee/public/HOS_analyys_SIM.pdf välja otsitud 27.02.2013

Häirekeskus. Päästeameti koduleheküljelt www.rescue.ee/hairekeskus/paastekorraldajate-kutseope/vaike--maarja-paastekool välja otsitud 27.02.2013

Kübarsepp, R. Päästekolledži lõputöö. Töötavate ja mittetöötavate üliõpilaste õppeedukus ja seda mõjutavad tegurid sisekaitseakadeemia päästeteenistuse eriala näitel. Tallinn, 2012

Lynch, L. Private Sector Training and the Earnings of Young Workers – American Economic Review, Vol. 82, 1992, pp. 299 – 312

Merekeskkonna kaitse naftareostuse eest ja reostuse ohjamine. Keskkonnaministeeriumi koduleheküljelt

www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1185657/Olev_Merekool-meri+on-meri+j%E4%E4b.pdf välja otsitud 27.02.2013

Metsatulekahjud. Keskkonnateabe Keskuse koduleheküljelt

www.keskkonnainfo.ee/index.php?lan=EE&sid=888&tid=809&l2=463&l1=29 välja otsitud 18.02.2013

Mägi, E., Aidla, A. , Reino, A. , Jaakson, K. , Kirss, L. Üliõpilaste töötamise fenomen Eesti kõrghariduses. – Poliitikauuringute Keskuse Praxis väljaanne. Tartu, 2011, 72 lk

Olivetti, C. Changes in Women's Hours of Market Work: The Role of Returns to Experience. – Review of Economic Dynamics, Vol. 9, No. 4, 2006, pp. 557–587

Poola tuletõrje www.sgsp.edu.pl/uczelnia/about/osgsp_translate/wb1.php välja otsitud 27.01.2013

Päästeameti poolt vabatahtlikule päästjale ja juriidilisele isikule hüvitatud kulu liigid ning hüvitise suuruse määramise ja maksmise kord 07.12.2010, jõustunud 20.12.2010 RT I, 17.12.2010, 13

Päästekolledži ajaloost. Sisekaitseakadeemia koduleheküljelt

www.sisekaitse.ee/paastekolledz/kolledzist/tutvustus-2/ välja otsitud 27.02.2013

Päästekool. Sisekaitseakadeemia koduleheküljelt www.sisekaitse.ee/?id=30886 välja otsitud 28.01.2013

Päästeseadus 05.05.2012, jõustunud 01.09.2010 RT I 2010, 24, 115

Rabapõlengud tuleohutus.wordpress.com/2010/07/02/rabapolengud/ välja otsitud 27.02.2013

Rahuaaja riigikaitse seadus 12.06.2002, jõustunud 15.08.2002 – RT I 2002, 57, 354

Riiklik kriisireguleerimisplaan. Eesti Kiirabi Liidu koduleheküljelt

www.kiirabi.ee/index.php?tid=sTZdhpI8LUORLRfoXXHX0ZaT7R8uasRxguTixjK välja
otsitud 16.02.2013

Sisekaitseakadeemia ajaleht VERBIS AUT RE

www.sisekaitse.ee/public/Turundus/Verbis_aut_Re/2008/Nr_3_veebruar_2008.pdf välja
otsitud 22.03.2013

Suurõnnetuse tagajärgede likvideerimise meetoodika. Tallinna Kiirabi koduleheküljelt

www.tems.ee/school/pdf/Suuronnetuste_tagajargede_likvideerimise_meetoodika_2008.pdf
välja otsitud 17.02.2013

Turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015. Siseministeeriumi kodulehelt

<https://www.siseministeerium.ee/siseminister-marko-pomerantsi-kone-riigikogu-liikmetele-turvalisuspoliitika-pohisuunad-aastani-2015-taitmisest-2010-aastal-15022011/> välja otsitud
24.03.2013

Ulatusliku või pikaajalise päästetöö või demineerimistööga seotud kulude hüvitamise ja tasu maksmise ulatus ja kord 09.09.2010, jõustunud 13.09.2010 – RT I 2010, 64, 479

Vastuvõtt päästja ja päästespetsialisti erialale. Sisekaitseakadeemia koduleheküljelt
www.sisekaitse.ee/?id=12183 27.02.2013

Vastuvõtt Sisekaitseakadeemiasse. Sisekaitseakadeemia koduleheküljelt

www.sisekaitse.ee/paastekolledz/sisseastujale/ välja otsitud 27.02.2013

Üleujutused. Päästeameti koduleheküljelt www.rescue.ee/14929 välja otsitud 27.02.2013

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Päästetöödele reageerimine.....	15
Joonis 2. Küsitlusele vastanute jaotus erialade kaupa.....	21
Joonis 3. Küsitluses osalenute vanuseline jagunemine.....	22
Joonis 4. Päästetöödel osalemine versus õpingud.....	22
Joonis 5. Eriala SP15 vastused erinevates operatsioonides osalemise kohta.....	23
Joonis 6. Eriala TP-33 vastused erinevates operatsioonides osalemise kohta.....	24
Joonis 7. Eriala SP15 kadettide teadlikkus pikaajalistel päästetöödel osalemisel.....	25
Joonis 8. Eriala TP-33 kadettide teadlikkus pikaajalistel päästetöödel osalemisel.....	25
Tabel 1. Metsatulekahjude analüüs.....	17
Tabel 2. Pikaajaliste päästesündmuste maatriks.....	27

LISA 1. Ankeetküsitluse küsimustik

Lugupeetud küsitluses osaleja!

Olen IV kursuse tudeng Andrus Ostrov ning kirjutan lõputööd teemal „Päästekolledži võimekus pikaajalistele päästetöödele reageerimisel“. Uuringu eesmärk on määrata Sisekaitseakadeemia võimekust pikaajalistele päästetöödele reageerimisel. Saadud andmete põhjal püütakse sõnastada ettepanekuid, kuidas konkreetses päästepiirkonnas tagada osutatavate päästeteenuste kvaliteedi pikaajaliste päästetööde tingimustes.

Küsimustele vastamine võtab aega orienteeruvalt 10-15 minutit. Küsimustik on anonüümne ning sellega saadud andmeid esitletakse kujul, mis välistab nende sidumist respondendiga.

Tänan Teid väärtusliku panuse eest!

Andrus Ostrov

Sisekaitseakadeemia Päästekolledži IV kursuse tudeng

Vanus:

Kursus:

Küsimused:

Kas Teie arvates pikaajalistel päästetöödel osalemine segab õpinguid? **Jah/Ei**

Tooge välja aspektid, mis Teie arvates kannatavad sellest kõige rohkem.

.....
.....
.....
.....

Kui õppetöö käigus pakutakse Teile osalemist pikaajalistel päästetöödel, siis milline võiks olla Teie otsus?

Kas oleksite nõus osalema <u>järgmistel pikaajalistel päästetöödel</u> :	JAH	EI	VÕIBOLLA
Metsatulekahjud			
Keskkonnavalase iseloomuga õnnetused(näiteks: õlireostus)			
Tormikahjustused			

Kas Teie olete varem osalenud pikaajalistel päästetöödel?

Jah/Ei

Kui Jah, siis palun tooge mõni näide! Millises rollis?

.....

.....

.....

.....

Kuidas hindate enda päästealast teadlikkust osalemaks pikaajalistel päästetöödel?

Päästealane teadlikkus pikaajalistel päästetöödel:	Väga halb	Halb	Keskmine	Hea	Väga hea
Metsatulekahjud					
Keskkonnavalase iseloomuga õnnetused(näiteks: õlireostus)					
Tormikahjustused					

Kas Teie oleksite nõus vajadusel iseseisvat koolitööd tegema, peale osalemist pikemaajalistel päästetöödel? Millest lähtute otsuse langetamisel?

Jah/Ei

.....

.....

.....

.....

Kas Teie arvates peab midagi muutma kehtestatud õppekavas selleks, et Teid paremini ette valmistada osalemaks pikemaajalistel päästetöödel? Kui jah, siis mida.

Jah/Ei

.....

LISA 2. Ankeetküsitluse algtabelid

Vanus	Kursus	Kas segab õpinguid?	Kas on valmis osalema päästetööl?			Kas on varem osalenud?	Kuidas hindab oma teadmisi?			Kas peaks muutma õppevormi?
			Metsa-tulekahju	Kesk-konna reostus	Tormi-kahjustus		Metsa-tulekahju	Kesk-konna reostus	Tormi-kahjustus	
20	TP-33	Ei	Jah	Jah	Jah	ei	2	3	2	jah
39	TP-33	Jah	Jah	Jah	Jah	Ei	3	3	3	Jah
22	TP-33	Jah	Vb	Vb	Vb	Ei	2	2	2	Ei
48	TP-33	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei	3	2	3	Ei
22	TP-33	Ei	Vb	Vb	Jah	Ei	3	2	3	Ei
22	TP-33	Ei	Jah	Vb	Jah	Ei	3	2	3	Jah
22	TP-33	Ei	Jah	Vb	Jah	Jah	4	2	4	Jah
22	TP-33	Ei	Jah	Ei	Jah	Ei	4	3	4	Jah
24	TP-33	Ei	Jah	Ei	Jah	Ei	3	2	4	Ei
25	TP-33	Ei	Jah	Ei	Jah	Ei	3	3	3	Ei
20	TP-33	Ei	Jah	Vb	Jah	Ei	3	3	4	Ei
21	TP-33	Ei	Vb	Vb	Vb	Ei	4	3	4	Ei
27	TP-33	Ei	Vb	Ei	Jah	Ei	4	2	4	Jah
48	TP-33	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei	3	2	3	Ei
21	TP-33	Ei	Jah	Jah	Jah	Ei	3	3	4	Jah
XX	SP15	Ei	Vb	Vb	Vb	Ei	2	3	2	Jah
32	SP15	Ei	Jah	Jah	Jah	Ei	2	2	2	Jah
23	SP15	Jah	Jah	Jah	Jah	Ei	3	3	3	Jah
33	SP15	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah	3	4	4	Ei
30	SP15	Ei	Jah	Jah	Jah	Ei	4	3	4	Ei
29	SP15	Ei	Jah	Jah	Jah	Ei	4	4	2	Jah
50	SP15	Jah	Jah	XX	Jah	Jah	4	4	4	Ei

47	SP15	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	3	3	4	Jah
41	SP15	Jah	Vb	Ei	Ei	Jah	2	2	3	Ei
XX	SP15	Jah	Jah	Vb	Jah	Ei	3	2	3	Jah
22	SP15	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei	3	3	3	Ei
30	TP-33	Jah	Vb	Vb	Vb	Ei	2	2	2	Jah
44	TP-33	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah	3	2	3	Ei
26	TP-33	Ei	Vb	Vb	Vb	Ei	3	2	3	Jah
28	TP-33	Ei	Jah	Jah	Jah	Ei	3	2	2	Jah

Tabel 1. Ankeetküsitlusele vastanud

	20-29a	30-39a	40-50a
TP-33 kadettide arv	14	2	3
SP15 kadettide arv	3	3	3
	61%	18%	21%

Tabel 2. Küsitluses osalenute vanuseline jaotus

	TP-33 %	SP15 %	Keskmine %
EI	73,7	45,5	63
JAH	26,3	54,5	

Tabel 3. Päästetöodes osalemine versus õpingud

SP15	Metsatulekahju	Keskkonna reostus	Tormikahjustus
Jah	8	6	8
Võibolla	2	2	2
Ei	1	2	1
TP-33	Metsatulekahju	Keskkonna reostus	Tormikahjustus
Jah	11	5	13
Võibolla	6	8	4
Ei	2	6	2

Tabel 4. Päästetooli kadettide soov osaleda erinevatel operatsioonidel päästeliikide kaupa

	Jah	Ei
kadettide arv	6	24
%	20	80
	Jah	Ei
SP15	36,4	63,6
TP-33	10,5	89,5

Tabel 5. Varasemalt päästetöödel osalenud kadettide jaotus erialade lõikes

SP15	Metsatulekahju	Keskkonna reostus	Tormikahjustus
Hea	3	3	4
Keskmine	5	5	4
Halb	3	3	3
TP-33	Metsatulekahju	Keskkonna reostus	Tormikahjustus
Hea	4	0	7
Keskmine	12	7	8
Halb	3	12	4

Tabel 6. Päästekolledži kadettide teadlikkus pikaajalistel päästetöödel osalemiseks

	Jah	Ei
TP-33	10	9
SP15	6	5
TP-33	52,6 %	47,4 %
SP15	54,6 %	45,4 %

Tabel 7. Iseseisva koolitöö tegemine, peale osalemist pikaajalistel päästetöödel

	Jah	Ei
Õppekava	11	19
%	36,7	63,3

Tabel 8. Õppekava muutmine

LISA 3. Võimalikud riskifaktorid Eestis

1. Ulatuslik metsa- ja maastikutulekahju
2. Ulatuslik tulekahju või plahvatus tööstus- või laohoones
3. Tulekahju, plahvatus või varing, mille tagajärjel saab vigastada palju inimesi
4. Torm
5. Üleujutus tiheasustusalal
6. Ulatuslik merereostus
7. Ulatuslik rannikureostus
8. Ulatuslik maapinna, pinnaveekogu või põhjavee reostus sisemaal
9. Paljude kannatanutega õnnetus maanteel
10. Paljude kannatanutega reisiringiõnnetus
11. Paljude kannatanutega või suure looduskeskkonna kahjuga õnnetus ohtlikke aineid vedava rongiga
12. Paljude kannatanutega reisilaevaõnnetus
13. Paljude kannatanutega õhusõidukiõnnetus
14. Paljude inimeste tervisekahjustused või hukkumine jää tekkimisel või lagunemisel
15. Massiline korratus
16. Epideemia
17. Massiline mürgistus
18. Erakordselt külm ilm
19. Erakordselt kuum ilm
20. Episootia
21. Ülepiirilise levikuga tuumaõnnetus
22. Riigisisese tekkepõhjusega kiirusõnnetus
23. Massiline põgenike sisseränne riiki
24. Ulatuslik küberrünnak
25. Ulatuslik korratus vanglas

LISA 4. Päästekolledži Päästekooli iseloomustus

Päästekolledži päästekoolis on õpilaste käsutuses uus, kaasaegse varustusega üheksa klassiruumiga õppehoone, ühiselamu koos selle juurde kuuluvate ruumidega (söökla, puhkeruumid, spordisaal, igal õhtul kuumaks köetud saun), kaasaegset tulekustutus- ja päästetehnikat sisaldavad garaažid ning õppeväljak praktiliste harjutuste läbiviimiseks. Päästekolledži päästekooli süda on õppeväljak, mis rajati Väike-Maarja valla territooriumil asuvasse Vao kruusakarjääri, kus kooli valduses on ligi 27 ha.

Õppetöö toimub kaasaegses õppehoones, praktiliste õppetundide tarbeks on koolil uued tuletõrjeautod ja hulgaliselt muud varustust, harjutusi viiakse läbi harjutusmajas ning õppeväljakul. Kool on muutunud õppeasutuseks, kus koolitust antakse pea kõikide päästeala struktuurüksuste töötajatele.

Seisuga 1. jaanuar 2010 on Sisekaitseakadeemia päästekolledži struktuuriüksusteks kolm Tallinnas asuvat õppetooli (matemaatika ja inseneriainete, kriisireguleerimise, tuleohutusjärelvalve) ja Väike-Maarjas asuv Päästekolledži päästekool, kus on õppekeskus päästetööde ja päästekorraldaja õppetooliga. Nii et kolledži õppetoolid ja keskused paiknevad kahes kohas. Kolledži direktor on Margus Möldri, tema asetäitja ja ühtlasi Päästekolledži päästekooli direktor on Janek Lass.

Päästekolledžis võib käesoleval ajal omandada nii kutse- kui ka kõrgharidust. Õppetöö toimub neljal erialal - rakenduskõrghariduse õppes päästeteenistuse erialal ja kutseõppes päästja, päästespetsialisti ning päästekorraldaja erialal. Edasi võib õppida kraadiõppes kas Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku magistriõppes või Tallinna Tehnikaülikoolis haldusjuhtimise magistriõppes spetsialiseerumisega kriisireguleerimisele.

Alates esimesest lennust 1997.aastal kuni 2009.aastani on päästekolledži kõrghariduse tasemel lõpetanud 255 üliõpilast, neist 168 päeva- ja 87 kaugõppes. Kutseõppetasel on Päästekolledži päästekooli lõpetanud päästja, meeskonnavanema ja päästespetsialisti ning päästekorraldaja erialal kokku 520 inimest (Päästekool 28.01.2013).

LISA 5. Päästekolledži päästekooli Päästja ja päästespetsialistide hindamise kriteeriumid

Päästja

Õppe kestus: 1 õppeaasta

Vastuvõtt: 2 korda aastas (augustis ja jaanuaris)

üldteadmiste test - 50 väärtuspunkti

füüsilised katsed - 40 väärtuspunkti

ujumiskatse - 10 väärtuspunkti

Päästespetsialist

Päästespetsialisti erialale kandideerijale on soovituslik kolmeaastane tööstaaž päästeasutuses.

Tööstaaži hulka arvatakse ka Päästekolledži päästekoolis päästja erialal õppimise aeg.

Õppe kestus: 1 aasta

Vastuvõtt: 1 kord aastas (augustis)

füüsilised katsed - 20 väärtuspunkti

ujumiskatse - 10 väärtuspunkti

üldteadmiste test - 30 väärtuspunkti

kutsesobivusvestlus - 40 väärtuspunkti

(Vastuvõtt päästja...27.02.2013)

LISA 6. Ekspertintervjuude ankeet ja kokkuvõte

Lugupeetud küsitluses osaleja!

Olen IV kursuse tudeng Andrus Ostrov ning kirjutan lõputööd teemal „Päästekolledži võimekus pikaajalistele päästetöödele reageerimisel“. Lõputöös soovib autor läbi viia fookusrühma intervjuerimise poolstruktureeritud küsimustiku abil. Intervjuerimine toimub telefoni teel ja küsimustele vastamine võtab aega orienteeruvalt 15-20 minutit. Küsitluse paremaks läbiviimiseks palub autor luba kasutada helisalvestajat. Helisalvestus on saadaval lõputöö autori isiklikus arhiivis.

Küsitluse eesmärk välja selgitada:

- mis liiki sündmustele on Päästekolledži kadettide rakendamine mõeldav;
- kas Päästekolledži kadettide ettevalmistus on piisav või vajab see täiendamist;
- kas Päästekolledži kadettide rakendamise protseduur on selge või vajab täiendavat reguleerimist.

Saadud andmete põhjal püütakse sõnastada ettepanekuid, kuidas konkreetses päästepiirkonnas tagada osutatavate päästeteenuste kvaliteet pikaajaliste päästetööde tingimustes.

Täna Teid väärtusliku panuse eest!

Andrus Ostrov

Sisekaitseakadeemia Päästekolledži IV kursuse tudeng

Küsimused

1. Kuidas Teie arvate, kas Päästekolledži kadettide rakendamine pikaajalistele päästetöödele on võimalik või mitte?

Koondvastus: Kõik küsitluses osalenud operatiivkorrapidajad ja valmisoleku büroo päästepealik olid arvamusel, et Päästekolledži kadettide rakendamine pikaajalistele päästetöödele on kindlasti vajalik.

2. Milline peab olema Teie arvates minimaalne kaasatav kadettide kogus?

Koondvastus: Arvestades, et selline analüüs puudub, nähakse reservi suuruse prognoosimisel eelkõige vajadust lähtuda sündmuse eripärast. Minimaalselt soovitakse päästereservi näha alates 10 reageerijast.

3. Millised on Teie ootused Päästekolledži päästemeeskonnale (kadettide ettevalmistus, roll sündmuskohal)?

Koondvastus: Päästekolledži päästereservi puhul oodatakse vähemalt baaskoolituse taseme olemasolu. Enamikel juhtudel nähakse antud reservi abitööjõuna ehk oskusi töötada kätega. Mõningatel juhtudel nähakse võimalust mingile osale antud reservist (vastavalt oskustele ning vajadusele) anda lõigu juhtimise ülesanne.

4. Millistele päästesündmustele, Teie arvates, võib rakendada antud ressursi?

Koondvastus: Kõik vastanud olid seda meelt, et Päästekolledži kadette saab rakendada pikaajalistele päästetöödele nagu seda on üleujutused, metsa- ja rabatulekahjud ning pinnasereostused (näiteks õlireostus).

5. Kuhu Teie antud loetelust on neid juba praegu rakendatud?

Koondvastus: Kõik küsitluses vastanud on osalenud Päästekolledži kadettidega samadel metsa- ja rabakustutamise töödel.

6. Kui kiiresti peaks Teie arvates Päästekolledži päästemeeskond reageerima pikaajalisele päästesündmusele?

Koondvastus: Kõik küsitletavad olid arvamusel, et nädala sees toimuks päästeressursi mobilatsioon 1-2 tunni jooksul ja nädalavahetustel 24 tunni jooksu.

7. Milline on Teie koostöö kogemus Päästekolledžiga?

Koondvastus: Küsitletavatest pole keegi otseselt Päästekolledži kadettidega teiselt kokku puutunud. On oldud ühel ja samal sündmusel, aga mitte otseses alluvussuhetes. Arvestades eelnevat, puuduvad küsitletutel otsesed kokkupuuted kadettide oskustele ja koostööle.